

Procedent del Concurs a
Catedra

1400 494406

29

CONTRIBUCIÓ A L'ESTUDI DE NOUS MAMÍFERS FÒSSILS DE CATALUNYA

9330

per

MN. J. R. BATALLER

F
2
30

El present estudi és continuació d'anteriors treballs publicats en el volum de treballs de la *Institució Catalana d'Història Natural*, any 1918, intítulat «*Mamífers fòssils de Catalunya*», al qual segueix una Nota I amb el mateix títol publicada en el *Bulletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, volum XXI, planes 80-86. L'esperit d'investigació i recerca paleontològiques, iniciat per Mn. Font i Sagué entre els amants de les nostres coses, s'ha anat conservant a l'escalf del benemèrit *Centre Excursionista de Catalunya*, on s'apleguen encara avui els únics aficionats existents. Les col·leccions d'aquests benemèrits obiers de la ciència geològica són, ja avui, formoses i dignes que moltes de llurs troballes sien donades a la publicitat. L'estudi paleontològic que avui presentem és un recull sobre les moltes troballes portades a cap per En Palet i Barba, P. Solà de Terrassa, M. Guérin, J. Colomines, Mn. Faura, P. Noguera de Barcelona, i altres.

Es servat en el present treball el mateix ordre que hem seguit en publicacions anteriors: en començar cada ordre o família es fa esment de les espècies anteriorment conegudes en tots els jaciments catalans tant terciaris com quaternaris.

En tractar de cada espècie, posem tota la bibliografia i sinònimes que hem pogut cercar i que, en general, no fou enclosa en nostre recull de 1918: ens ha induït a aquest treball el facilitar la iconografia específica, en general, bastant desconeguda entre nosaltres; donem la descripció a continuació dels restes trobats, així com de moltes espècies, en particular de les novament trobades, llur àrea de dispersió així com les consideracions que hem deduït de llur estudi comparatiu amb les d'altres localitats. Acompanyem cada espècie de les figures corresponents, obtingudes en el Laboratori de Geologia de l'Escola Superior d'Agricultura.

El miocènic continental ibèric ha estat estudiat en son conjunt per En Royo Gómez, qui acuradament n'ha revisat i depurat la fauna malacològica en sa memòria doctoral *El Mioceno continental ibérico y su fauna malacològica*. Es resumeix tot lo publicat de nostres conques miocèniques, no encara avui suficientment conegudes.

Totes les formes descrites en el present treball pertanyen al miocènic superior continental, pis pontià, els jaciments fossilífers del qual ja eren de temps coneguts; però, amb motiu d'alguns treballs públics i particulars com la nova via ferrada de Barcelona a Sabadell, s'han descobert variats restes a prop del jaciment de Can Canals a Sant Quirze de Terrassa.

* * *

Els dipòsits miocènics de Cerdanya en la conca més superior del riu Segre tenen una extensió d'uns 150 quilòmetres quadrats, distribuïts entre les províncies de Lleyda, Girona i el departament francès dels Pireneus orientals. Els jaciments fossilífers de mamífers més importants són: Bellver, Prats, Sanavastre, Das, Llívia en la part espanyola i Estavar en la francesa.

Les formes fins avui conegudes són:

UNGULATS

<i>Hipparion gracile</i> Kaup	Prats, Sanavastre.
<i>Rhinoceros</i> sp.	Estavar.
<i>Sus major</i> Gervais	Bellver, Das.
<i>Sus</i> sp.	Das.
<i>Cervulus dicranocerus</i> Kaup	Llívia.
<i>Dinotherium bavaricum</i> Kaup.....	Estavar.
<i>Mastodon angustidens</i> Cuvier	Estavar.
<i>Mastodon</i> sp.	Estavar.

RATADORS

<i>Castor Jaegeri</i> Kaup	Estavar.
----------------------------------	----------

CARNÍVORS

<i>Amphicion major</i> var. <i>pyrenaicus</i> Deperet-Rerolle	Estavar.
<i>Ichthitherium</i> sp.	Estavar.

S'han trobat, després del treball de Deperet i Rerolle, un *Rhinoceros* sp., *Sus* sp., *Cervulus dicranocerus*, *Dinotherium bavaricum*, *Mastodon angustidens*.

Aquestes dues últimes espècies juntament amb el *Hipparion gracile*, donen la característica de la fauna: aquests dipòsits són, en sentit de Deperet, sincrònics dels d'Eppelsheim i Orignac i inferiors als de Pikermi, Mont Leberon i Conclud.

La conca de la Seu d'Urgell dista de l'anterior uns 25 quilòmetres escassos; la superfície de l'antic llac tindria uns 100 quilòmetres quadrats, és a dir, dos terços del de la Cerdanya. Els dipòsits actuals són molt més reduïts en extensió i els jaciments de mamífers es redueixen quasi solament al Firal de la Seu d'Urgell, situat a un extrem de la població.

La fauna de mamífers, segons les últimes recerques, és:

UNGULATS

Hipparion gracile Kaup.
Tapirus priscus Kaup.
Aceratherium tetradactylum Lartet.
Rhinoceros sp.
Hyotherium Soemmeringii Meyer.
Sus major Gervais.
Dicroceros sp.
Cervulus dicranocerus Kaup.
Mastodon angustidens Cuvier.
Mastodon angustidens Cuvier var. *pyrenaicus* Lartet.
Mastodon longirostris Kaup.

RATADORS

Steneofiber Jaegeri Kaup.

CARNÍVORS

Ichtittherium sp.

ANTROPOMORFS

Dryopithecus Fontani Lartet.

La conca del Vallès-Penedès és la de major extensió i la que més variades restes de mamífers ha donat: la seva superfície pot calcular-se en 1,300 quilòmetres quadrats.

La fauna fins ara coneguda comprèn:

ARXIU DE L'INSTITUT DE CIÈNCIES

UNGULATS

Hipparion gracile Kaup.
Aceratherium incisivum Kaup.
Rhinoceros sp.
Macrotherium sp.
Chalicotherium Goldfussi Kaup.
Hyotherium Soemmeringii Meyer.
Listriodon splendens Meyer var. nova.
Sus palaeocherus Kaup.
Sus major Gervais.
Dremotherium sp.
Micromeryx Flourensianus Lartet.
Cervulus dicranocerus Kaup.
Cervus Matheroni Gervais.
Gazella deperdita Gervais.
Tragocerus amaltheus Roth-Wagner.
Dinotherium giganteum Kaup.
Mastodon angustidens Cuvier.
Mastodon longirostris Kaup.
Mastodon sp.

RATADORS

Stenofiber Jaegeri Kaup.
Prolagus Meyeri Tschudi.

INSECTÍVORS

Talpa sp.
Sorex sp.
Erinaceus sp.

CARNÍVORS

Hyaena eximia Roth-Wagner.
Hyaenictis graca Gaudry.
Machairodus ogygius Zittel.

La distribució geogràfica d'aquests mamífers es pot veure en els següents esquemes:

